

VIŠNJA ZGAGA □ Muzejski dokumentacijski centar, Zagreb

sl.1. ICOM - CIDOC, Zagreb, 2005.

Rimsko slovo L (oznaka za broj 50) i brojevi 1955 i 2005, dodani na postojeći logo MDC¹ (autor Boris Ljubičić), označili su sve standardne tiskovine i web stranice te obljetničke i slavljeničke aktivnosti tijekom cijele 2005. godine, pedesetogodišnjeg kontinuiranog rada Muzejskoga dokumentacijskog centra. Upotrebom "privremenog loga" tijekom cijele godine naglašavani su različiti aspekti rada, a na simboličnoj razini naglašavana je obljetnica svjetski uistinu jedinstvene institucije; ne postoji nijedna ustanova koju bismo mogli uspoređivati s MDC-om, odnosno s njegovom pedesetogodišnjom INDOK orijentacijom koja potiče, dokumentira, prezentira i promovira muzejsku djelatnost.

Od vizionarske inicijative dr. Antuna Bauera² o potrebi organiziranja i osnivanja institucije u čijem će središtu interesa i rada biti široki raspon različitih djelatnosti koje čine svu složenost muzejske institucije, MDC je uspio

zadržati svoju primarnu orijentaciju, a to je središnja informacijska, dokumentacijska i komunikacijska točka muzejske mreže. Svi ravnatelji nakon dr. Antuna Bauera, poštovane kolegice i kolega - Dubravka Mladinov, Tomislav Šola i Branka Šulc, u svojim su mandatima ostvarili prostornu i kadrovsku opremljenost te statusnu stabilnost, tako da se posljednjih desetak godina MDC mogao afirmirati u međunarodnim razmjerima kao relevantan i vjerodostojan izvor ažurnih podataka, a na domaćoj sceni kao mjesto različitih inicijativa i projekata kojima se nastoji širiti muzejska djelatnost i zalagati se za njezinu kvalitetu.

Polazište za koncipiranje obilježavanja 50. obljetnice postojanja ustanove bila je Izjava o poslanju.³ Četiri osnovne teze koje čine njezin okvir našle su svoje mjesto u nizu događanja kojima se obilježavao osnatak MDC-a 2005. godine.

i Muzejski dokumentacijski centar (Museum Documentation Centre, MDC) ima jednaku kraticu na hrvatskome i engleskom jeziku, koja ravnopravno i jednako funkcionira u međunarodnom i tuzemnom komuniciranju. Tri slova M, D i C oblikovno tvore cjelinu ili razvojni niz: M je sasvim ravno slovo, D ima ravni i zakrivljeni dio, a slovo C je sasvim zakrivljeno. Taj niz slova predodređuje i rimske brojeve, i to od većega prema manjemu u pravilnom nizu: M=1000, D=500 i C=100. Te su konceptualne naznake predodredile dizajn loga - iz inicijalnih slova punog naziva Muzejski dokumentacijski centar / Museum Documentation Centre dale su osnovicu za njegovu izvedbu. Sam logo izveden je iz dvije osnovne i raznorodne tipografije s vidljivom i slojevitom razlikovnošću: serif (De Vine) i grotesk (Helvetica). Serifna je tipografija ranoromanska, s istovrsnim povijesnim određenjima, dok se grotesk pojavljuje u 20. stoljeću. Odlikuju ih vizualne krajnosti: grotesk je jednake debljine i bez ukrasnih serifa, dok serifni De Vine ima tanko-debelu liniju i serifne urese poput kapitela. Takvim vremenskim i vizualnim rasponom među tipografijama određuje se i vremenska dimenzija interesa i rada muzeja čiju djelatnost u različitim aspektima potiče, dokumentira i prezentira MDC - od najstarijih podataka, nalaza i artefakata do medija i tehnologije 21. stoljeća. Navedena je tipografija premrežena linijama - dvjema okomitima i jednom vodoravnom koje režu slova u kvadratne isječke i čine raster izmjeničnih kvadrata kao ista inačica u hrvatskom grbu. Izmjeničnost kvadratnih polja postignuta je izmjenom grafizma svakoga od slova tako da je polovica slova u jednoj, a druga polovica u drugoj tipografiji. Logo se kao jedinstvena slika može aplicirati jednobojno i višebojno, slojevito i jednostavno, statično i animirano, ovisno u funkciji, mediju ili predmetu u kojemu se koristi.

sl. 2. - 6. Izložba *MDC L: 1955. - 2005.*,
Gliptoteka HAZU, Zagreb 2005.

(Boris Ljubičić, dizajner, autor
kućnog stila MDC-a)
2 Časopis "Muzeologija" 31(1994)
u cijelosti je posvećen osnivaču
ustanove dr. Antunu Baueru.

3 *Izjava o poslanju glasi:
"Već pola stoljeća surađujemo s
muzejskim stručnjacima i muzejima:
- kako bismo svojim aktivnostima
učinili da hrvatski muzeji budu
efikasniji, utjecajniji, prepoznatljiviji
i glasniji
- kako bismo zaštitili raznolikost i
bogatstvo muzejskih sadržaja
- kako bismo osnažili smisao za
vrijednost prošlosti i suvremenost
- kako bismo uspostavili i njegovali
vezu sa svim sektorima koji se bave
zaštitom i muzejima."

Višnja Zgaga, ravnateljica
<http://www.mdc.hr/main.aspx?id=43>

4 Integralni tekstovi referata bit će
objavljeni u zborniku *Muzeologija*
41/42, 2004/2005

Naše mjesto u svjetskoj zajednici potvrdili su stručnjaci MDC-a održavši referate na godišnjoj konferenciji Komiteta za dokumentaciju CIDOC-ova Međunarodnog komiteta za muzeje (ICOM-CIDOC) 2005. godine. Zagreb je, naime, na ICOM-CIDOC ovoj konferenciji u Sankt Peterburgu 2004. godine uspješnim lobiranjem Maje Šojat Bikić, informatičarke Muzeja grada Zagreba, i Višnje Zgaga, ravnateljice MDC-a, uspio dobiti organizaciju konferencije upravo u obljetničkoj godini MDC-a. Nije, naime, zaboravljeno da je upravo MDC institucija koja je za mandata ravnateljice mr. Branke Šulc bila aktivni član CIDOC-a u prvim godinama njegova konstituiranja i djelovanja, a informatičarka Ana Garvas Delić jedna od ključnih stručnjaka u promicanju MODES programa za obradu muzejskog predmeta. Na zagrebačkoj konferenciji ICOM-CIDOC od 40 referenata, odnosno 19 iz Hrvatske, sedmero ih je bilo upravo iz MDC-a. U skladu s osnovnom temom konferencije, *Dokumentacija i korisnici*, stručnjaci MDC-a prikazali su kako se nove informacijske tehnologije primjenjuju ne samo u obradi dokumentacijskih fondova i komuniciranju sadržaja, već kako se projekti MDC-a strukturiraju prema zahtjevima profesionalne i šire zajednice.⁴ U MDC-u je održan sastanak radionice *Radne grupe*, koja se bavi informacijskim centrima, a voditeljica je bila kolegica Monika Hagedom-Saupe. Sudionici su upoznati s poviješću, značenjem, misijom i projektima a detaljno su razgledali sve fondove MDC-a, koji su osnova širokom spektru djelatnosti, od izdavačke i izložbene do konzultativne i edukacijske.

Nakon te značajne međunarodne afirmacije MDC-a, koja je sretno koincidirala s njegovom 50. obljetnicom, nizom događanja, predavanjima, promocijama i prezentacijama obljetnica je proslavljena i u našoj sredini. Nastojeći da se odmaknemo od manifestacijskog stereotipa te u želji da proslava bude što dinamičnija, da motivira i stimulira, nizom radionica, promocija i predavanja prikazali smo aktualni trenutak naše ustanove i naznačili smjer našeg djelovanja, prikazujući, kako na izložbi tako izborom tema programa, što, kako i zašto radimo. Bili su pozvani gosti iz inozemstva, iz srodnih institucija, koji su održali predavanja i sudjelovali na konferenciji za tisak organiziranoj uoči dana obilježavanja 50. obljetnice.

Svojevrsan okvir događanja u sklopu obilježavanja obljetnice bila je stalna prodaja izdanja MDC-a i hrvatskih muzeja, tzv. *museum shop* i izložba pod nazivom *MDC L : 1955 - 2005* u dvorani Gliptoteke HAZU, ustanove koju s MDC-om povezuje isti osnivač, dr. A. Bauer. Izložba se sastojala od nekoliko tematskih cjelina. Dokumentima, faksimilima i originalnim predmetima prikazana je povijest MDC-a, u kojoj je poseban dio posvećen dr. Antunu Baueru. Prikazana je knjižnica, presjek cjelokupnoga izdavačkog programa te izložba 25-godišnje produkcije plakata u povodu Međunarodnog dana muzeja. Stalnom projekcijom slajdova iz fototeke MDC-a kojom su ilustrirana brojna i raznorodna događanja i akcije MDC-a pod nazivom *MDC u akciji* te projekcijom građe iz Personalnog arhiva, novijeg projekta kojim su obuhvaćeni najzna-

sl. 7. Pogled na dio izložbe *MDC L: 1955.* - 2005., Gliptoteka HAZU, Zagreb, 2005.

čajniji hrvatski muzejski djelatnici, s mogućnošću pretraživanja Registra muzeja i galerija Hrvatske na jednoj te websitea na drugoj radnoj stanici, dana je plastična slika ustanove. Bio je to ujedno i timski rad stručnjaka Tončke Cukrov, Jozefine Dautbegović, Lade Dražin-Trbuljak, Markite Franulić, Snježane Radovanlije Mileusnić i Mirne Šimat. Autor stručne koncepcije izložbe i likovnog postava bio je Želimir Laszlo.

Program interaktivnih radionica, ciklusa predavanja i promocije započeo je 27. rujna a završio 14. listopada 2005. U njemu je sudjelovalo tridesetak predavača. Pod naslovom *Muzeji i korisnici* održana su dva predavanja stranih gostiju. Iz berlinskog Instituta za muzeološka istraživanja / Institut für Museumsvorschung Monika Hagedorn Saupe (tajnica CIDOC-a i predstavnica Njemačke u europskim komisijama i udruženjima za informatizaciju i digitalizaciju) i Axel Emert predstavili su metodologiju i rezultate istraživanja o muzejskoj publici kako bi se evaluirali "muzejski proizvodi". Takve se analize koriste u budućim projektima i marketinškim strategijama, a našim je stručnjacima posebno zanimljiv bio primjer manifestacije *Noć muzeja*, koja se posljednjih nekoliko godina održava u Berlinu. Pokazalo se da je

tim projektom uvelike povećano zanimanje za muzeje među publikom koja često ne posjećuje muzeje, i da u neke muzeje dolaze posjetitelji koji inače nikada nisu bili u tim muzejima.

Drugo je predavanje održao Stephen Tolfree iz tvrtke Nykris u Londonu, koja je prošle godine dobila najveće britanske nagrade za multimedijske projekte realizirane za Nacionalnu galeriju u Londonu, Viktorija i Albert muzej i Galeriju Tate u Londonu. Prirodno se nameće usporedba s projektima MDC-a i tvrtke Novena - Hrvatski muzeji na Internetu i website MDC-a. Najveće su razlike u broju stručnjaka koji rade na tim projektima, kao i u cijeni koštanja, koja je zapravo nemjerljiva s našim sredstvima.

Informatizaciji muzeja u Hrvatskoj, strateški najvažnijem projektu MDC-a od 2004. godine, posvećena su dva tematska bloka. Interaktivne radionice podijeljene prema vrsti građe (umjetnička, povijesna, etnografska, arheološka), vezane za obradu muzejskih predmeta u softveru M++, vodili su kolege iz muzeja koji su do sada ostvarili najbolje rezultate. Ogledne primjere iz prakse predstavili su Marija Gattin i Lada Ratković-Bukovčan za umjetničke muzeje, Marina Bregovac Pisk, Spomenka Težak,

sl. 8. i 9. Dani MDC-a iskorišteni su za popularizaciju Sustava muzeja i predstavljanje različitih muzejskih udruga

Katarina Pocedić za povijesne muzeje, Jacqueline Balen, Igor Uranić, Želimir Škoberne i Boris Mašić za arheološke te Renata Devetak i Aleksandra Vlatković za etnografske. Velik odaziv kustosa na radionice potvrdio je da će organizacijom, koordinacijom i edukacijom te kvalitetnim i prilagodljivim sustavom obrade za nekoliko godina sigurno biti postignuti značajni rezultati. Promocija novih proizvoda - programskog paketa M++ za sekundarnu dokumentaciju tvrtke Link 2 i Gorana Zlodija, uz primjere iz Muzeja grada Zagreba koje je prikazala Dajana Batinić te nove (treće po redu!) stranice MDC-a urednice Lade Dražin - Trbuljak važni su i korisni projekti koji bi trebali povećati standard rada muzejskih kuća te poboljšati informiranost muzejskih stručnjaka i šire javnosti vezanu za muzejsku baštinu.

Dani MDC-a iskorišteni su i za upoznavanje i popularizaciju Sustava muzeja (poznatijeg pod nazivom Mreža muzeja), što ga je definirao *Pravilnik o načinu i mjerilima za povezivanje u Sustav muzeja Republike Hrvatske* (NN 120/02) iz 2002. godine. O zakonskom okviru, temeljima i načelima rada, svrsi Sustava i pojmu matičnosti govorila je Višnja Zgaga, koordinatorka sustava i matičnosti, a o rezultatima svog rada pojedinačno su izvjestili predstavnici Vijeća sustava i Vijeća matičnosti za arheološke muzeje (Ante Rendić Miočević i Dubravka Letunić), umjetničke (Damodar Frlan i Ivica Šestan), povijesne (Ankica Pandžić i Jelena Borošak Marjanović) te za umjetničke (Miroslav Gašparović i Dubravka Osrečki Jakelić) i tehničke muzeje (Božica Škulj). Nažalost, izostali su predstavnici prirodoslovnih

muzeja i zbirki.

Slavljenički dani MDC-a bili su prilika za predstavljanje različitih muzejskih udruga koje djeluju u našoj sredini. Sve su one, dakako, neizostavan dio opće slike muzejske realnosti, njezine stručne i društvene relevantnosti. Prostor za prezentaciju njegove misije i aktivnosti dan je ponajprije Hrvatskome muzejskom društvu, društvu koje je podržavalo inicijativu dr. A. Bauera o osnivanju MDC-a. Rad Društva i njegovih podružnica predstavili su predsjednica Dubravka Osrečki Jakelić, Mladen Radić predsjednik Muzejske udruge istočne Hrvatske, Ivan Mravlinčić, predsjednik Muzejskog društva sjeverozapadne Hrvatske i Tullio Vorano, predsjednik Društva muzealaca i galerista Istre. O djelovanju Hrvatskoga nacionalnog komiteta ICOM-a govorio je njegov dugogodišnji predsjednik Damodar Frlan, a manifestaciju koju je utemeljio Tomislav Šola pod nazivom *Najbolji u baštini*, koja okuplja nagrađene muzejske i baštinske projekte u svijetu, predstavio je njezin inicijator i voditelj.

Kako je MDC u osnovi INDOK centar, upoznali smo muzejske stručnjake s našim partnerskim ustanovama, njihovom strukturom, organizacijom i projektima. O razlikama između mreže kulturnih institucija i portala na Webu i o portalu CultureNet Croatia govorile su Aleksandra Uzelac i Aleksandra Imogen Ivir iz Instituta za međunarodne odnose. Arhiv za likovne umjetnosti HAZU, u kojemu je već 1943. godine dr. Antun Bauer počeo sustavno prikupljati dokumentaciju i stručnu

literaturu za muzeologiju te muzejsku i muzeološku problematiku, predstavila je kolegica Jasenka Ferber Bogdan. Osim kratkoga povijesnog pregleda, dan je pregled fondova ustanove koja prikuplja, obrađuje i čuva osnovne podatke o hrvatskoj umjetnosti 19. i 20. stoljeća.

Na danima MDC-a u Gliptoteci HAZU promovirali smo i najnovija izdanja *Izvešća hrvatskih muzeja* (urednica Markita Franulić) i *Izvešća zagrebačkih muzeja* (urednik Želimir Laszlo).

Uz zahvale Gliptoteci HAZU koja nam je ustupila prostor i pomogla u realizaciji izložbe, kao i svim sudionicima i kustosima koji su velikim odazivom pokazali da su izabrane teme aktualne i zanimljive, ističemo da su obilježavanje obljetnice potpomogli tvrtka "Juriček" i Kraš, a koordinaciju programa i PR aktivnost uspješno je vodila Zrinka Bikić.

Primljeno: 30. studenoga 2006.

MDC L

From the visionary initiative of Dr Antun Bauer about the need to organise and found an institution in the centre of whose interest and work should be a broad range of different activities comprising all the complexity of the museum institution, the MDC has managed to retain its primary orientation, that is, of being the central information, documentation and communications point of the network of museums. In the recent anniversary year of the MDC, thanks to the successful lobbying of Maja Šojat Bikić, information officer at Zagreb City Museum, and Višnja Žgaga, director of MDC, Zagreb was confided with the organisation of the ICOM-CIDOC conference held in 2005. A meeting of the working group dealing with information centres was held in the MDC, headed by foreign associate Monika Hagedorn-Saupe.

After this important international endorsement of the MDC, which happily coincided with its 50th anniversary, the half-centenary was celebrated in our own setting with a number of events, lectures, promotions and presentations.

A kind of framework for the event as part of the celebrations of the anniversary was provided by an exhibition called MDC L: 1995-2005 held in the hall of the Croatian Academy's Glyptothèque.

The exhibition consisted of a number of theme units. In documents, facsimiles and original items, the history of the MDC was shown, special attention being given to Dr Bauer. A cross-section of the publications list was presented, and an exhibition of the 25 years of creation of posters produced to mark International Museum Day. With a constant screening of slides from the collection of the MDC and of material from the Personal Archive, a new project covering the most significant Croatian museum officers, with the ability to search the Register of Museums and Galleries of Croatia on one and the web site on the other workstation gave a three-dimensional image of the establishment.

Some thirty lecturers took part in the interactive workshop, lecture and promotion programme. The title Museums and Users involved two lectures by guests from abroad - Monika Hagedorn Saupe and Axel Emert from the Berlin Institute for Museum Research) presented the methodology and results of research about the museum public, while Stephen Tolfree presented the work of Nykris, a London firm that last year won the biggest UK prize for multimedia projects put on for the National Gallery, the V&A and the Tate in London. MDC Days were also used for introduction to and popularisation of the Museums System, the MDC's most important strategic project since 2004. Computerisation of museums in Croatia, for the presentation of different museum associations working in the country (Croatian Museum Association, Museum Association of East Croatia, Museum Association of NW Croatia, the Association of Museum and Gallery Officers of Istria), as well as of partner institutions like the Institute for International Relations and the Croatian Academy's Fine Arts Archive.

Long-term chairman of the Croatian national committee of ICOM Damodar Frlan spoke of its work, and the event established by Tomislav Šola named *The Best in Heritage*, bringing together prize-winning museum and heritage projects worldwide, was introduced by its initiator and leader.

sl. 10. i 11. Pod naslovom Muzeji i korisnici održana su dva predavanja stranih gostiju: iz berlinskog Instituta za muzeološka istraživanja / Institut für Museumforschung Monika Hagedorn Saupe i Axel Emert, te Stephen Tolfree iz tvrtke Nykris iz Londona.